

Jean Baptiste Say

(* 1767 Lionas – 1832 Paryžius)

Praėjus 200 metų po to, kai 1803 m. buvo išleistas Jean Baptiste Say *Traité d'économie politique* („Politinės ekonomikos traktatas“), verta prisiminti šį J. B. Say kūrinį, parašytą intensyvių pokyčių laikotarpiu, - nes ir mes įžengėme į sudėtingą (globalizacijos ir technologijos) epochą, prie kurios sunku prisitaikyti.

Gaima sakyti, jis tęsė savo mokytojo Adam Smith pradėtą tyrinėjimą - kokios yra nedarbo priežastys ir kaip jį įveikti. Pasibaigus Napoleono karams, išplito nedarbas, išaugo mokesčiai, sustiprėjo protekcionizmas ir valstybės kišimasis į privačią nuosavybę, o žmonėms buvo sunku prisitaikyti prie naujos tvarkos. J. B. Say analizavo esamą situaciją, ir formulavo įstatiminės ir institucinės rinkos ekonomikos pagrindus. J. B. Say garsieji „rinkų dėsniai“ (*Say's Law*) sukėlė nesibaigiančias diskusijas, pradedant Jean de Sismondi, T. Malthus baigiant J. Keynes ir J. Schumpeter. James Mill taip reziumavo J. B. Say dėsnį (*Say's Law*): „pasiūla sukuria sau lygią paklausą“.

Ši formuluotė provokavo visus oponentus, kurie teigė, kad lėto ekonominio augimo, depresijos ir nedarbo priežastis yra paklausos stoka, ir kad vyriausybės politika paskatinti paklausą, keliant atlyginimus bei suteikiant galimybę greitai užsidirbti, - tai geriausias vaistas paskatinti augimą ir naujų darbo vietų atsiradimą. Taip teigia Paklausos politikos pusės (*Demand side*) ekonomistai, kaip pavyzdžiui J. Keynes ir jo pasekėjai - profsąjungos ir socialistai.

J. B. Say palaiko Pasiūlos politikos pusę (*Supply side*): didesnės kapitalo investicijos skatina produkcijos augimą ir gerai apmokamų darbo vietų atsiradimą. Pasiūla sukuria paklausą tik tuo atveju, jei yra išpildytos būtinosios sąlygos

- čia J. B. Say turi omenyje konstituciją ir stabilios valiutos politiką. Jis prašo apsaugos privačiai nuosavybei, lanksčių kainų ir konkurencijos atvirų rinkų sąlygomis - šie faktoriai, nuolatos skatintų verslininkus ieškoti naujų sprendimų, objektyviausiai signalizuotų apie tikrąją paklausą ir padėtų orientuotis, ką gaminti, kaip, kur ir kada, kokių veiksmų imtis.

J. B. Say prašo mažesnių mokesčių ir subalansuoto biudžeto, galinčio finansuoti reikiamą įstatiminį ir institucinį rinkos ekonomikos tinklą, paliekant piliečiams ir jų vaikams pakankamai savo verslo vaisių. Šiandien mes galėtumėme prie to pridėti: gyventi laisvėje, nešdami atsakomybę.

Literatūra:

Jean Baptiste Say, A Treatise on Political Economy (1803), translated from the 4th ed. (1821), new American ed., Philadelphia 1855; reprint 2001

Jean Baptiste Say, Letters to Thomas Robert Malthus on Political Economy and Stagnation of Commerce (1820), translated London 1821, taip pat randama svetainėje: <http://www.socsci.mcmaster.ca/~econ/ugcm/3ll3/say/letter.html>

Robert Roswell Palmer (Ed.), An Economist in Troubled Times (Political Essays e. a.), Princeton University Press 1997.

Jean Baptiste Say, Cours complet d'économie politique pratique, Paris 1828/1829, new ed. 1997.

Internetinės svetainės:

- www.mises.org
- www.econlib.org
- www.friesian.com/sayslaw.htm

Šaltinis:

Friedrich Naumann Institutas
http://www.fnst-freiheit.org/webcom/show_article.php/_c-1144/_lkm-1091/i.html

Paruošė Horst Werner